

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Našeletina: na Edinburgu drive (sloven Chicago) in Kanada \$2.50 na leto, \$3.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$1.50 na leto, \$2.25 na pol leta; na Indianapolis \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveland \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

One dollar per annum—Receipts are not returned.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Našeletina na vsaki strani s strani PROSVETA

3537-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Naši profesionalci

Dekan Hanford s Harvardske univerze je pred kratkim izjavil pri neki slavnosti, da najboljša izobrazba je samozobrazba. Pojasnil je, da ono, kar dobi dijak v višji šoli, je malo; kar si pridobi sam zunaj šole, to šteje tako za njegov uspeh kakor za splošnost. Brez malega vsi veliki ameriški znanstveniki, ki danes uživajo slavo, so si največ sami pomagali s privatnimi študijem; nekateri so 90 odstotkov samouki.

Ta izjava profesorja, ki uči na univerzi, je značilna. V naših ameriško-slovenskih krogih se perisistno poudarja važnost višješolskega znanja, višješolske poglobljenosti in sploh akademične izobrazbe, kakor da je ta največji in najvišji vir uspeha, kakor da je vse pravo znanje samo v šolskih knjigah in glavah profesorjev in zunaj šole ni nič. Zdad pa pravi sam profesor Hanford, da samo šolsko znanje je še malo in kdor hoče uspeti, se mora poleg svojih rednih študij še sam izobraževati.

Umevno je samo po sebi, da je za tehnično stran vsake profesije šola absolutno potrebna, kajti brez diplome ni službe. Kdor hoče biti zdravnik, mora narediti izpit iz medicinske šole; to velja tudi za vse druge. To je vse v redu in ta stran vprašanja sploh ni na dnevnem redu. Vprašanje privatnih interesov te ali one profesije nas tudi danes ne zanima. Dejstvo je vsak dan, da ima ogromno število ljudi z diplomami dobre poklice in gnotne eksistence. Diploma brez nadaljnje izobrazbe marsikomu zadostuje za uspeh privatne prakse.

Kar nas danes zanima, so javne koristi. Zanima nas vprašanje, koliko koristi akademika izobrazba naši splošnosti. Omejimo se na naš slovenski živelj v Ameriki in pogledimo, kje in koliko so naši izobraženci, ki so skali izobrazbo na ameriških univerzah in drugih višjih šolah in s katero se tako radi ponašajo, pomogli k napredku našega delovnega ljudstva v tej deželi. V zadnjih dvajsetih letih smo dobili lepo število slovenskih zdravnikov, odvetnikov, raznih inženirjev, par profesorjev in drugih profesionalcev. Kje so in kaj delajo?

Pri tem je treba omeniti, da je naša SN-PJ pred leti navdušeno podpirala člane, ki so šli v višje šole; podpirala jih je finančno in jim dajala koncesije pasivnosti, plačevala je za nje assessment itd. Vse to je jednota delala v dobri veri, da pomaga vzgojiti v svoji sredi profesionalce in izobražence, ki ji bodo nekoč koristili in — kar je bilo glavno — da bodo koristili splošnemu dobremu napredku našega delavstva v Ameriki.

Kaj ima jednota danes od njih in kaj ima naše javno življenje? Brez malega nič! Baa narobe: od nekaterih ima same škodo. Za jednoto in našo javnost bi bilo bolje, če bi ti nekateri sploh nikdar ne šli v šole. Večina je mrtva za Slovence, manjšina se je pa zakopala v privatno prakso in služi le sebi. Kar je tu rojenih, se sploh ne zanimajo za naše javne probleme; niti toliko se niso potrudili, da bi znali pisati in čitati naš jezik. Imamo cel kup zdravnikov, a samo eden se javno udeležuje in ta je bil rojen in deloma izobrazen v starem kraju. Nekaj drugih, ki so prišli iz stare domovine napol pečen in tu dobili od nas pomoč, da so se lahko izobrazili, se danes javno udeležujejo na ta način, da delajo sramoto vsakemu naprednemu delavcu.

Starejši naseljenci se lahko spominjajo fanta, ki je študiral nekeje v Iowi in vedno pisal v Prosveti in fehtaril za pomoč z obilicami, koliko da bo storil za jednoto in za svoj narod, ko ne izloča. Kje je danes? Izločil se je in — izgubil kakor mrtve.

Zgledov bi bilo še mnogo več in o priliki pridejo na vrsto. Kajti čas je prišel, da obratujemo s to lažljivo magijo višješolske izobrazbe, ki nam je obetala vsa stoda in naposled nam je dala figo. Fakt je, da brez malega vse, kar imamo dobrega v našem javnem življenju v Ameriki, je delo onih naših ljudi, ki niso nikoli videli višjih niti srednjih šol. Kar imamo iznajditeljev in drugih, ki so uspeli v raznih strokah, tako tudi časnikiarjev in kulturnih delavcev, so večinoma samouki, ki imajo le kajšnje izobrazbo in pa izkušnje iz življenja.

Dokazov, ki potrjujejo resnico, katero je izrekel harvardski profesor Hanford, je torej dovolj med nami samimi. Hanford seveda misli samozobrazbo poleg šolske. Naše življenje nam pa kaže: čim globlje se potrezajo v formalno pčnost, tem bolj so jalovi. Vsa čast ljudem, ki so za žel zelo redke.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Zahvala

Sheboygan, Wis. — Naznanjem žalostno vest, da je naš ljubljani soprog, oziroma oče, Frank Lončar, po kratki bolezni dne 19. junija 1931 preminul. Zapuščena mene žalujejo soprogo in tri otroke v starosti od 14. do 17. let. Pokojni je bil rojen 20. nov. 1881 v Vasi Škrnice fara Dobje, na Štajerskem.

Izkreno se zahvaljujem družinoma št. 344 SNPJ in št. 4 JPZ Slova kakor tudi socialističnemu klubu št. 235 JSZ, katerih zvesti član je bil do zadnjega, za lepe vence kakor tudi za lep pogreb katerega so skupno uredili. Hvala vsem prijateljem za vence in cvetje in vsem, ki ste prišli po zadnje slovo k pokojnemu in ga sprejemili v tako velikem številu k zadnjemu počitku. Hvala vsem, ki ste dali svoje avtomobile na razpolago in tako pripomogli do lepšega pogreba.

Pokojni je bil priden delavec, zvest mož in oče. Bil je tudi do konca zvest naprednim in delavskim organizacijam, katere si mu ob njegovi smrti pokazalo svojo lojalnost. Hvala vam! Pokopan je bil po civilnih obredih na Wildwood pokopališče ob veliki udeležbi.

Po dolgem in trdnem delu s zaslužili večni mir, katerega si našel v hladnem grobu. Počivaj dragi soprog in oče, v črni zemlji.

Žalujejo ostali: Roni Lončar soproga, Stanko, Frances in Anna, otroci.

Piknik Slovenskega doma

Milwaukee, Wis. — Dopisil in poročila od organizacije Slovenskega doma v Milwaukee so letos zelo redka. Zakaj? Depresija je zaustavila prejšnjo živahnost. Zadržano je delo. Vendar direktorji stori vse, kar mu je v dapih okoliščinah mogoče. V mesecu juniju so bila poslana pisma z nekaterimi vprašanji na vse delničarje družbe, z namenom, da se dožene mnenje in volja večine delničarjev, z ozirom na začetek zidave še letos in pa koliko jih je še, ki bi bili v statusu finančno pomagati, da bi bil začetek mogoč. Ta pisma niso bila še do sedaj prav vsa pobrana nazaj. Razvidno pa je se sedaj, da večina želi, da se prične. Poznati je iz raznih odgovorov, da narod komaj čaka, da se dvigne naša nameravana stavba. Celotno poročilo bo zanimivo, katero, upam, bomo v kratkem lahko izdali.

Med akrobji in stisko za vsakdanje življenje, je pri mnogih pomembna tudi trdna volja, iz katere se srečali, da bodo pomagali kolikor mogoče, da se večletni cilj skupnosti res kmalu doseže.

Zadnji dolg na zemljišče je bil izplačan 1. julija. Sedaj pomeni, da vsak cent, vsak dolar, plačan na delnice, ali pa nabran na kakšen drug način, je žebelj, deska, opeka, kamen in drugo za naš dom. Ker je sedaj še ravno en mesec pred nami letošnji piknik v korist org. Slovenskega doma, ki bo v nedeljo 16. avgusta, zato je tukaj pred nami prilika, da nekaj koristnega storimo.

Največ zavist uspeh piknika od razporeda vstopnic. To nam jasno kažejo skupnje prejšnjih let. Leto 1929 smo napravili čistega dobička \$1700.00 in letošnje leto pa \$1300.00. Obratkar smo izdali še poleg tega veliko vsoto denarja za avtomobil, ki je bil oddan srečni številki. Kaj pa letos? Če bomo brezbrizni, bomo po pikniku lahko zapisali, da so "slabi časi" krivi, da nismo nič napravili. Če se pa bomo prav vsi nekoliko potrudili, nekoliko poskušali, potem pa verjemite, da bomo zopet lahko položili najmanj en tisočak na stran za naš dom. Res je, da je marsikje velika stiska za denar, toda ravno ob takih časih je treba se bolj skupaj stopiti, se se bolj pobrigati in se bolj trkati. Ravno za delo s trudom in znojem opravljeno je najsladkeje plačilo. Letos ne bomo oddajali avtomobila, je pa za vse boljše urejeno, da bo tudi v resnici mnogim pomagano s manjšimi stroški za organizacijo. Samo pogrejte dobre letošnje vstopnice, kakšne denarne nagrade so določene — 21 oseb bo deležnih

teh nagrad. Kdor sam ne more kupiti vstopnice, ker nima denarja ne dela, naj potrka tam, kjer ve, da ni še vse "broj". Kadar jih prodaja 8, ima že tudi 2 vstopnice sam zase brezplačno, da bo imel potem tudi sam priliko za dobiček.

Torej, le na delo vai, da pomagamo s tem eden drugemu in obenem našemu bodočemu domu. Kar eden z lahkoto stori, naj tudi drugi poskuša. Glejte primeri: Zadnji petek sem razposlal na vse delničarje vstopnice, v nedeljo pa je že Mrs. Mary Kralitz, 719 So. 21st st. telefonirala, da je že vse vstopnice razprodala, da naj ji pošljem še dve knjižici.

Imejmo v spominu, da od števil razprodanih vstopnic zavisti uspeh ali neuspeh letošnjega domovega piknika in posnemajmo Mrs. Mary Kralitz.

Jose. Matoh, tajnik, Ciril Muskatovec, blag.

Nekaj, kar vam koristi

West Frankfort, Ill. — Franklin okraj v južnem Illinoisu je bil menda med prvimi, da je začel instalirati moderne stroje za rezanje in nakladanje premoga. Od tistega časa naprej je vedni nepokoj v tem okraju. Sedaj ima družba C. W. & F. spor z rudarji radi strojev. Drugi rovi pa obratujejo s polno paro.

Lansko leto je Peabody družba pri rovu št. 18 uvedla stroje za nakladanje premoga. Premogariji so se uprili in stavkali 9 mesecev. Pri rovu Orient št. 2 pa so vsak dan naložili 60 železnih vozov premoga za rovi št. 18 Peabody družbe.

Lokal 1917, rovi 18, je uvidel, da tako ne more iti dalje, si je izvolil stavkovni odbor z namenom, da le-ta pokliče vse na stavko. Ali se je kateri odzval? Reči ni zapisi: niti eden ne! Rekl nam so, da nismo nič bolj šli od njih. Oni da so sprejeli stroje, zakaj bi jih mi ne. Odpor se je še nadalje trudil, pa brez uspeha. Glavni vzrok je seveda bilo nerazumevanje skupnega nastopa in ekonomskih razmer med delavci.

Moje stališče v lanski stavki se je porodilo na tem, da modernizirani stroji so blagoslov za delavstvo, ki opravi lažja dela. Toda delavstvo mora biti združeno in mora zahtevati svoj delež, ki mu gre. Dokler pa bo stroj v privatnih rokah, toliko časa bo vladala miselnost. Ameriško delavstvo je se daleč od ideje, da bi skupno zahtevalo, da vlada zaseže vse glavne industrije in jih obratuje v dobrobit vsa naroda. Da se pa odporu temu neznanemu položaju vsaj začasno, je treba, da gremo vsi na plan. Delujmo z vsimi svojimi močmi, da se upelje kraji delovnih in premogarsko industrijo. Ako dosežemo to, bo vsaj začasno pomagano. Seveda ne bo s tem še naš boj končan. Boj se mora nadaljevati, dokler delavstvo ne izvojuje končne zmage.

Stavke, ki so na dnevnem redu v južnem Illinoisu, so samo potrat časa. Tudi stavka sedaj v teku pri C. W. & F. družbi ne more prineesti uspeha, če se ne zaobrne v pravo smer. Po mojem mnenju bi bila stavka pri tej družbi najbolj učinkovita, ako bi stavarji zahtevali skrajšanje delovnih ur. To bi najhitreje združilo ilinoiske premogarje v eno fronto. Sedaj ur na dan in pet dni v tednu.

To je že stara ideja med premogariji in pride v ospredje od časa do časa, že od leta 1919.

Torej je že skrajni čas, da se začne uveljavljati. Seveda bo kdo rekel: "Pogodba nam tega ne dovoljuje." Pogodba tudi ne dovoljuje, da se stavka kadar se komu zazdi. Pa se le dogaja. Vprav sedaj v Illinoisu pripravljajo na splošno stavko. Toda bojim se, da bo stvar brez repa in glave. Rudarji so razdruženi in nimajo nobenega konkretnega programa za izboljšanje položaja.

Apeliram na vse premogarje, posebno pa na ilinoiske, da agitirajo povsod in ob vsaki priliki za 6-urno delo na dan in 5 dni v tednu. To je edina začasna pomoč in je po mojem mnenju tudi najlažje izvedljiva.

Frank Pergar.

Organizirajmo se vsi!

Yukon, Pa. — V westmorelandskem okraju so seveda tudi slabe delavske razmere. Tukaj ni nobenega štrajka. Pri enem rovu je sicer bilo piketiranje, ki je trajalo teden dni, a niso mogli dobiti nobenega ven. Pa saj ni čuda, ker so bili tukajšnji premogariji prevarjeni že večkrat, za plačilo so pa dobili krepce po glavah. Nekatere so vrgli v ječe in tako se je navadno stvar zaključila.

Seveda so večina tega krivi naši "vzorni" voditelji, ki so premogarje prodali. Oni se ne brigajo za drugo, kot le za to, da denar dobijo. Siromake premogarje pa so še vselej na led speljali. Najprej zastavkajo pri enem rovu, potem pri drugem itd. Na ta način se ne more doseči zmage. Predvsem se moramo dobro organizirati in dobiti zanesljive voditelje. Pa ne samo med premogariji. Zastavkati bi morali iz simpatij vsi delavci vseh strok naenkrat, pa bi se kapitalisti kmalu podali.

Saj imajo delavci v svojih rokah vso moč, če bi se le skupaj zveli in skupno nastopili ter zahtevali svoje. To bi bil edini način, da bi zagotovo in kmalu zmagali. Treba je torej, da se organiziramo vsi in povsod, potem pa skupno nastopimo pri zahtevah tudi vsi delavci, ne samo premogariji, pa še to pri posameznih rovih. S takim cinclanjem se ne da nič doseči!

Dne 2. avgusta bo priredilo tukajšnje mladinsko društvo št. 729 SNPJ piknik pri Slovenski dvorani. Pridite vsi!

Rudolph Fradel.

Dve prireditvi: delavska solidarnost

Cleveland, O. — V nedeljo 26. julija priredi socialistična stranka mesta Cleveland kampanjski piknik. Za ta piknik, ki se bo vršil v Rybakovem parku, 6249 Turney rd., vlada veliko zanimanje, in to ne samo med socialistično orientiranim delavstvom, pač pa je zainteresirana za ta piknik vsa liberalno misleča publika. Da je tako zanimanje za ta strankin piknik, je treba preplelovati dejstvu, da bo na tem pikniku glavni govornik sodrug Svoboda. Kateri zasledujete delavsko časopisje, vam je znano, da je bil sodrug Svoboda pred nekaj meseci izvoljen za župana v drugem največjem mestu države Wisconsin, in sicer v mestu Racine.

Da ne bo katerim na pikniku dolga, bo poskrbel odbor. Vstopnina na piknik je 25c. Za 25 centov, katere boste plačali za vstopnino, boste imeli priliko do nagrad, katerih je določenih več v la namen. Slovenski delavci, dolžnost nam veleja, da se v velikem številu udeležimo omenjenega piknika. Pred nami so jesenske volitve in čas je, da se pripravljamo za obširno kampanjo.

Kašipat na pikniški prostor: Vzemite E. 106th street kar, iz-

—Velebitni Pictorial—

Stavkajoči rudar z ženo in otrokom v Pennsylvaniji.

stopite na Turney rd. Od tam bo poskrbljeno, da se boste brezplačno pripeljali na določen prostor.

Somliljeniki vprašujejo, kdaj da bo imel soc. klub št. 27, ali pevački zbor "Zarja", piknik? Malo žalostno je, da morajo drugi opominjati, da je že čas, da se ljudem pove, kdaj in kje se bo piknik vršil. Kajpada, malo čudno se sliši, da nobeden ne vpraša, kakšne vrste zabava sploh da bo. Seveda, tisti, ki prihajajo na klubove in Zarijne prireditve vedo, da o tem ni treba vpraševati, ker kjer so klubovci in Zarijani, je vse živo in dobro razpoloženo — dan mine kot bi pihnil. Tedne po prireditvi se govori, kako je bilo lušno, tiste, ki jih ni bilo zraven, je pa kar malo sram, če bolj pa žal in napravijo trden sklep, da prihodnje klubove ali Zarijne prireditve ne zamudijo za nobeno ceno, pa če še tako strele živago in pokajo, da se zemlja odpira.

Da pa bo radovednejšem ustreženo, bom pa jaz povedal, da skupni piknik soc. kluba št. 27 JSZ in pevskega zbora "Zarja" se vrši v nedeljo 2. avgusta v letu gospodovem 1931, in sicer na Pintarjevih farmah. Le povejte tudi svojim prijateljem, kateri vam bodo pozneje iz srca hvaležni. V nasprotnem slučaju, če jih ne opomnite, si znate nakopati njih jezo. Vi že sami veste, kaj se pravi imeti prijatelja z jezo v sru.

Delavci in delavke, napravimo 26. julija in 2. avgusta manifestacijska dneva clevelandkega delavstva! Reporter.

Rudarji v Clevelandu in drugo

Cleveland, O. — Dne 14. julija sem bil na Public Square in videl rudarje v svojih delovnih obleki in s svetilkami na čepicah, ki so prišli v Cleveland demonstrirati in povedati svoje gorje. V Clevelandu naberejo dosti skebov iz premogovnike; zato je bilo potrebno, da so prišli rudarji in apelirali na delavce, naj jim ne škodujejo in s tem tudi sebi. Zjokal bi se človek, ki je slišal njih govore, ko so slikali bedo, v kateri so rudarji in njihove družine. Brez organizacije in solidarnosti ne bo zmage, zato moramo priskočiti na pomoč rudarjem. Buržuji jim ne bodo pomagali. Le naprej.

Kakor čitam, se neki gospodje ne Trunk jako zanima za nas. O brekujie in zasmejuje Rusijo in vse one delavce, ki se mu ne dajejo vleči za nos. Vse te naše delavce izroča svojemu apostolu satanu. Trunkova jeza je res velika, ker ne more blufati vseh delavcev. Trunk je sam velik ocel, če misli, da smo vsi delavci oali, ki bi verjeli njegov bunk. V Rusiji ni več Trunkov. Prišel bo čas, ko izginejo tudi v Ameriki.

Teoy Logar.

Balincanje

Cleveland, Ohio. — Popravek glede balincanja dne 26. julija. V Prosveti z dne 9. julija je bil priročen dopis, toda dopisniku se je vrnila pomota. Poročano je namreč bilo, da tekma se prične ob 9. uri dopoldne, pravilno bi se glasilo: Pričetek ob eni uri popoldne. Toliko v naznanilo vsem, kateri se nameravajo udeležiti tekme pri S. D. dvorani, E. 109. in Prince ave. v nedeljo, dne 26. julija.

Joseph Lever.

Dr. E. F. Dach:

Kako človek umre?

O premenah v našem telesu, kadar ugaša življenje

Precej dobro že poznamo gradnike rastlinskega, živalskega in našega telesa. Svetopisemski izrek: Prah si in v prah se boš povrnil, nima sicer kar nič skupnega z naravoslovnim spoznanjem, temveč nam predčuje le minljivost vsega zemakega. V spoznavanju življenja nam pride na pomoč predvsem kemija, ki nam odkrije mnoge gradnike življenjskih pojavov v mrtvi materiji ter nam pokaže, da je življenje, če ga gledamo od te strani, le veriga presnamljanja mrtve materije, ki jo dobiva telo iz svoje okolice. Po smrti pa razpade tudi ogródje telesa: prej živo bitje razpada in trohni.

Prav tako zagoreten in prikrit našim očem, kakor je pojav življenja sredi mrtve materije, je tudi končni povratek vsega živega v mrtvo materijo, ki mu pravimo smrt. Med življenjem in smrtjo je prav za prav tanka stena. Neopretgoma umirajo rastline in živali in vsako minuto umre po en človek. Letno umre kakih 80 milijonov ljudi. Kolikim utrne sveča življenja povsem mehaničen povod. Človeka kar mika, da bi zaplaval: življenje je notranja ali zunanja pokvaritev fizikalno kemičnega stroja živega telesa. Prav kakor prestane delovati obrabljen ali pokvarjen motor in časoma razpade, tako bi si skušali razložiti tudi konec živega organizma. Smisli fiziokemiki življenja, ki dobro vedo, kako silno fin stroj je naše telo, pravijo, da kar ne smemo izgubiti upanja, da bomo smrt in umiranje razložili po pravih njihove znanosti. Celo kopico duhovnih teorij so postavili, ki hočejo staranje in smrt istovetiti s podobnimi izpremenami mrtve materije. Nesporno je precej podobnosti med staranjem koloidnih raztopin in razpadom živih v umirajoči celici, vendar nam stavi vsak poskus fizikalno kemične razlage smrti nepremostljive ovire. In to predvsem zato, ker smemo gledati na smrt samo kakor na biološki pojav. Snovi, s katerimi ima opravka fizika in kemija, se lahko mešajo in vežejo med seboj, se topijo in hlapijo, se izpreminjajo in razpadajo, samo ne umro nikoli.

Smrt je lastnost samo živih stvorov narave. Če govorimo o staranju (krovin ali mostov) ali o umiranju kakih kultur, si le izposodimo slike, ki nam jih nudi življenje. Tega se moramo vedno zavedati, izvzemši seveda, če si razlagamo avet tako, da je vse živo.

Prav za prav ni nobenega fizikalnega vzroka smrti. Mehanični ranilci življenjsko važnih organov se navadno ne povzroči neposredno smrti, smrt po elektriki je celo po svojem biološkem stroju najbolj zamotana. Podobno je s kemično smrtjo. Zastrupljenje n. pr. s ciankaliem, strupinost ali drugimi sredstvi ne povzroči hipne smrti, temveč nastane cela vrsta raznih motenj v delovanju organov. Na splošno ne drži običajno pojmovanje o vzrokih smrti, imamo pa tudi tukaj mejne primere. Če koga zalije nenadoma tok žareče lave ali tekoče kovine ali pa če ga raztrga granata na kuse, bi se pač zama vpraševali: po poteku umiranja. Če pada kdo po neareci v kotel kropla ali gasilec v plamene goreče hiše, pa ni navadno visoka vročina neposredni vzrok smrti, temveč notranje izzvični živni šok.

Potemtakem smrt nikoli ne nastopi hipnota. Tudi umiranje organov gre po nekem redu, ki ga jasno dokazuje preživetje organov. Srca mrzlokrvnežev utripajo, če jih postavijo v primerno okolje še cele dneve po smrti živali, ki smo ji vzeli srce. Prav tako uporabljamo preživele črevesje morških prašičkov v polikumsne svrhe. Tudi druge organe toplokrvnežev lahko ohranimo pri življenju tudi, ko smo jih izrezali iz mrtvega telesa. Treba jih je shraniti in rediti v krvi podobnih tekočinah, ki imajo mnogo kisika. Ta opažanja so poskušali tudi v kirurgiji koristno uporabiti pri presaditvi tkiva (kože, mesa).

Smrt torej ne pomeni istočasnega umiranja vseh organov, temveč le konec njihovega ubranega sodelovanja. Smrt šele nastopi, če se skoluati (razdere) zadruza organov. Biološki vzrok smrti se da pri višje razvitih živalih razjasniti z izsleditvijo načina in poteka te razveze.

Dolgo časa je bilo splošno priznano mnenje, da je srce zadnji gospodar življenja in smrti: otrpljenje srca in smrt sta bila eno. Slavni dunajski zdravnik Nothnagel je zapisal: "V silni večini primerov nastopi smrt od srca ne glede, če je bila smrtna bolezen kratka ali dolgotrajna in če je bilo srce apotečna neposredno prizadeto, ali ga je pa zajela bolezen šele v drugem redu, bodisi potem, da je utrujeno ustavilo na koncu dolgega življenja svoje zvesto enakomerno delo ali je pa sredi cvetoče mladosti kakšna priložnostna sila na telo tako vplivala, da je zadržala srce v utripanju. Rečemo torej mirno: Človek umre akoro vedno od srca."

Danes je pa znano, da se ustavljeno utripanje srca n. pr. pri neviščnostih narkoze s posrednimi srčnimi injekcijami ali s masasa srca da spet spraviti v pogon in tako prepoditi smrt. Tudi druga opažovanja so omajala prej tako trdno zasidrano naziranje o pomenu srca za smrt in življenje. Šele znamenitemu raskovalecu živčevja profesorju na vseučilišču v Erlangenu (Nemčija) L. R. Muellerju se je posrečilo jasno dokazati, da povzroča umiranje, to je prehod iz življenja v smrt, le ponihanje delovanja živčnih središč.

(Konec prihodnjic.)

Is rudarske stavke v Pennsylvaniji. Slika, posneta na prostem pri Californiji, Pa., kaže stavkarje na zborovanju.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

KAKO SE LJUBLJANA IZPREMENJA

delo na Ljubljani. — Travnjanska proga na Vt. pred otvoritvijo. — Kam s Prešernom? — Pa stanovanjsko vprašanje?

Ljubljana, 26. junija 1931.

Treba je vsakogar priznati: Ljubljane se zadnja leta tako preminja, da bi se zdelo človeku, da že več let ni bil tu. Izjeda padel v to mesto, da je kaj delov popolnoma novih. Ugi pa spet tako popravljeni izpremenjeni, da bi jim kar krog spoznal prejšnjo podobo. Preureditev dohoda v mesto po preureditvi cest, preureditev nogih ulic, cest in trgov je že sedem let doka izpremenilo lice Ljubljane. Poleg tega je zrastle v centru in krog njega polno nove palače. Že s kolodvorja, če stojaš, vidiš več let odstopni človek v tistoj bo stopil iz postajnega splotja v novo ulico. Pred seboj zagledal novi hotel in velik vo palečo, med njima pa res le cesto v mesto, ki vodi direktno do Marijinega trga. Svoje je bil dohod v mesto usmerjen po Kolodvorski osi in stari cesti, zdaj se je ves dohod presel na vzporedno široko in lepo kološčevo cesto. Prostori na tisti pred postajo so izpremenjeni in razen majhnega dela je polnoma zazidani. Podobno polno izpremembo je doživel prostor pred glavno pošto. Tam narokati hotela Slon je bila poprej kak gmalina s prašno travo in postorom za velike nekdanje s. prenehanjem shodov je tisti trg menda izgubil svojo mestastost in veljavo in so ga zalili. Tam stoji zdaj velika editna banka, poleg nje raste iz tal velika, 12-nadstropna palača Pokojniškega zavoda, drugi strani pa dve palači, ki sta v kratkem gotovi.

Takih popolnoma izpremenjenih prostorov je v Ljubljani pol. Poleg tega je zrastle na periferiji polno vil in stanovanj, hiše, mesto se je tako razširilo, prerastlo je predmestja sili na Ljubljansko polje in tisti Viču in še delj. Na Mirju ter poprej skoro nobene hiše bilo, je zdaj cel del mesta, savi, vile, ki se kar gnetajo druga drugi in ki vse so zrastle šele v letu. Tu zunaj se mesto in raste iz tal, v centru mesta pa lepšajo in popravljajo in regulirajo in polagajo in prestavljajo in podirajo in sadijo in — se spirajo in ugibajo.

Da, tudi ugibajo in malo manj pripravljajo. Radi česa? Radi česa? Radi Prešerna, radi Prešernovega spomenika. Kaj se je zgodilo z njim? Nič več, ko da prišel na "rob prepada." Namreč spomenik, tisti spomenik, ki se radi njega prepričali, ko se postavljali in se pripravljajo ranjeja zdaj, ko ga morajo prenesti. Zakaj prav Prešernu podge so že razkopali zemljo ter do sezidali mostič za pešce. Prešeren mora proč iz centra mesta, ki so mu ga po dolgih debatih in preprih določili. Tu bi miral promet, prav nič se ne da magati, prenesti ga je nekam moralo.

Toda kam? In tedaj se je začelo tekmovalstvo s predlogi, mudilo je v utemeljevanjem, drugi pa so rekli: arhitekt Plečnik je tisti, ki mu občina vse take stvari prepusti kot edinemu strokovniku, pa čeprav ga včasih kaj zapelje (po mnenju nekaterih), pa naj še Plečnik določi, kaj naj se spravi Prešeren.

Na vse strani vlečejo Prešerna. Nekateri predlagajo, naj ga premestijo pred univerzo. Koj se oglašajo nekaj proti temu in predlagajo svoje: Prešeren naj se s svojo veliko skalo in muv v Tivoli, kjer naj bi spomenik ključeval glavno tivolisko cesto, pa se oglašajo zagrenjeni kiperi, ki je dal Ljubljani najlepši spomenik: Trubarja — in živijo predlaga, naj stavijo Prešerna na podstavce med Ljubljane, s obeh strani naj vodijo do njega brvi, da se lahko naadebuna patriotično društva in obiski polagali v roke predenj. Vstane se kdo, pa pravi, naj prenesejo Prešerna na Grad. Res je prejšnjavkeber, pravi, toda ko bo

kim, ki gredo ponoči otresati tuje sadno drevje, pravimo pri nas rabutariji. Sli so torej rabutarije v Orle, kjer je tega zgodnja pomladnega sadeža obilo. Kmetje pa so zašli, da so zunanji v sadovnjakih tatovi ter so jih pregnali. Saj napravijo rabutariji drevju več škode z lomljenjem vej kakor pa z obračanjem češenj. Fantje so se razbežali v dveh skupinah, katerih ena je bežala mimo kmeta Leopolda Podržaja pod Orliami. Gospodar je zašlel zunanji ljudi, pa je stopil iz hiše ter začel fantje poditi. Fantje pa so zgrabili Podržaja ter ga začeli pretepati s krepelci. Podržaj se je kaj kmalu zgrudil na tla ter ves v krvi klical na pomagaj. Prišli so iz hiše domači, ki so gospodarja prenesli v sobo. A ker je bilo stanje nevarno, so odpeljali Podržaja v ljubljansko bolnico, kjer pa je zdravnik ugotovil, da je Podržaj že med potoma umrl. Dobil je hudo udarce s kolom na spodnji konec prsnega koša in mu je najbrž počila kaka žila in je nesrečno notranje izkrvavel. Točno pa bo to še ugotovila sodna komisija. Pokojni Podržaj je bil kot tesar uslužben pri tvrdki Puat v Ljubljani. Orožniki so takoj jutraj polovili vse fante-rabutarje ter osumljene štiri oddali v ljubljanske preiskovalne zapore. Podržaj je bil star šele 32 let ter zapuščal vdovo in tri otroke, stare od 1 do 5 let.

DROBNE VESTI

Velik požar pri Kandršah. — Kandrše ležijo blizu Peč in Vač. Tamkaj nimajo nobene požarne brambre, ker je to majhna vasica, do Vač pa tudi ni tako hudo daleč, vendar toliko, da bi Kandrše morale misliti na svojo gasilno brambo. Zakaj mnogo požarov v zadnjem času kriči po tem, da se osuje gasilno društvo tudi za Kandrše in okoliške vasi. Zadnji požar, ki je uničil v Kandršah na Trati hito in gospodarsko poslopje nekega gospodarja, je nov opomin. V praznikih je bilo lepo vreme in kmetje so sušili seno po polju. Preobračali so seno, domačije pa so stale osamele in brez ljudi. Tedaj je plavala skica vse ljudi s polja, da so hoteli proti dimu, ki se je valil v Rukoški smeri. Gorelo je pri posestniku Stenku na Trati. Iskro iz dimnika so zanele slamo na streho stanovanjske hiše, ki je bila mahoma v plamenih, potem pa so iskro zanele tudi poleg stoeče gospodarske poslopje. Ljudje so gasili, prihitela je čez nekaj časa tudi gasilna bramba z Vač, a požar ni bilo mogoče rešiti. V pol ure je pogorelo posestniku vas. S hišo in gospodarskim poslopjem je pogorelo tudi vasa oprava in vse letošnje seno. Škode je krog 90.000 Din.

Truplo dijaka Jernejčiča najdeno. — Dne 15. junija je utonil v Savi pri kopanju dijak učiteljske Franc Jernejčič. V Tomačevem se je kopal in so ga valovi odnesli. Njegovega trupla dolgo niso mogli najti, šele v nedeljo 28. t. m. ga je našla nek kmetica na Savi pri Litiji. Po kopalnih hlačkah so spoznali v utopljenca Jernejčiča. Prepeljali so ga v Ljubljano in pokopali pri Sv. Križu.

Kaj pravi Nikola Tesla

Pred nekaj leti je Nikola Tesla zadivil ves učenjarski svet, ko je ob priliki predavanja v nekem elektrotehničnem inštitutu naredil poskus, pri katerem je spustil skozi svoje telo električni tok pod napetostjo dva in pol milijona voltov. Zadnji čas pa se je Tesla popolnoma umaknil iz javnosti. Zapri se je v svoj laboratorij in le poredkoma dovolil, da se razvedo kake podrobnosti o njegovih poskusih in izumih. Glavni problem, s katerim se bavi, je osrednje oskrbovanje z električno energijo. V najtesnejši zvezi s tem je vprašanje, na kak način bi se dali zaseči novi viri električne energije, ki bi bili tako izdatni, da bi se z njimi, na prav cenjen način lahko zalagal ves svet. Tesla upa, da uspe rešiti to vprašanje v najbližji bodočnosti.

Ko se je pred kratkim sodelavniku nekega velikega lista v San Franciscu posrečilo priti do "velikega čarovnika v elektrotehniko" da ga povpraša o njegovem novem izumu, je povedal Tesla naslednje:

"Z vso gotovostjo pričakujem, da bodo še to desetletje odkriti novi viri energije, ki bodo človeštvu na razpolago v neomejeni množini. V zvezi s tem se mi je že posrečilo neki izum, ki ga bom predložil javnosti, čim napravit o njem popolno teorijo in načrte aparata za praktično uporabo. Že več let sem pridigal, da je teorija o atomski energiji, ki naj bi bila oni neizčrpni energijski vir, katerega iščemo, iluzorna. Pri poskusih s specialnimi elektronskimi cevmi, ki delujejo pod napetostjo 12 milijonov voltov sem dognal, da atomi sicer dajemo iskrajče, da mi se pa pri tem ne sprošča nikakva energija kakor bi bilo pričakovati po kombinacijah moderne teorije. Moj izum temelji na popolnoma novih načelih, ki sem jih že tudi poskušano dokazati."

Na vprašanje, ali se nanaša njegov novi izum na elektriko, na solenno energijo, ali na kako drugo znano prirodno silo, je Tesla odvrnil, da o tem ne pove še ničesar.

"Poprej se je izumiteljski lahek kretal popolnoma avobodno. Toda svet se je začel in sedaj je potrebno posebno dovoljenje od oblastev, če se hoče kdo na velike bavit z brezžično telegrafijo in telefonijo, s prenašanjem električne energije, s televizorji, — skratka: z vsemi električnimi silami, ki prihajajo v poštev v praktičnem življenju."

In tu se je Tesla spustil v filozofska razglabljanja.

"Tehniški napredek nas nezgledno vodi v najgrobojše vrste materializma. Toda kmalu bo po vsem svetu zavladalo socialno življenje čebule. Človek je rojen da dela in ustvarja. V nasprotju primeru mora propasti. V bodoče posamezniku ne bo mogoče, da bi si pridobil veliko bogastvo in moč. Vskakdanje življenje bo razdrobljeno na tisoč načinov. V vsaki smeri bo človek omejen v svojem delu in bo dobesedno izginil v valu kolektivizma. Moralo se bo plima materializma ustavila ob idealizmu, ob onih silah, ki stremiti za tem, da osvobodijo fizičnih spon tiste, ki imenujemo človeško dušo. Ali ni mogoče zadovoljiti človeških potreb s ceneno energijo in povečano proizvodnjo, ki bi na drugi strani ustvarila vse pogoje za razvoj umetnosti in duševne kulture vobče?"

Na vprašanje, kaj misli o življenju na drugih planetih, je Tesla odgovoril:

"Na drugih planetih mora biti življenje. Solnce jih obseva in zvezde same kažejo toploto. Na njih povzraši se zbira voda. Take nastajajo komečne spremembe, ki jih mi ne razumemo — in eve življenja. Človeško življenje je ena največjih skrivnosti prirode in vedno se ponavlja čudo čudo. Prav tako tajinstveno pa je tudi življenje v vseh svojih pojavih. Toda prišel bo čas, ko homo razjasnil in razumel vse fine in zapletene procese, ki so sestavni del našega bivanja. Takrat bo čudo minilo."

Dalje je Tesla govoril o nujni zvezi med vzrokom in posledicami, odločno zavračajoč kot fantazijo, trditve nekaterih učenjakov, da obsoja v prirodi tudi naključje.

"Najbolj čudna reč je skrajna zabloda stvarnega razuma v zadnjih 25 letih. V tem času so se obdelale in razvile do visoke stopnje teorije o relativnosti, o elektronu, o radioaktivnosti itd. Toda, kakor se ne verjetno sliši, je vendar res, da je 90 odstotkov tega, kar se danes amatra za znanstveno resnico, zgolj nepotrjen sen."

Tesla je mnenja, da relativnostna teorija ni znanost, marveč neke vrste metafizika, zasnovana na abstraktnih matematičnih načelih, ki nam bodo ostala vedno nerazumljiva, ker živimo v trodimenzionalnem svetu. Prav tako je tudi ideja atoma zgolj stvar fantazije in nima nikake zveze s pravim bistvom materije. Isto velja za elektronsko teorijo, ker nikdo ne ve, kaj je elektron v resnici. Toda največja zmota je — pravi Tesla — teorija o avobodni volje.

"V dolgih letih, kar delam poskušam, sem spoznal, da so vse misli in vsa dejanja edino le rezultat vnanjih vtisov na moj čutila. Ogromna večina ljudi kam ne opazi, da živi v fluxu o avobodnem izvoru in o avobodni volji to za najkompleksnejše pojave človeškega življenja, velja seveda v enaki meri tudi za svet materije."

Končno je rekel veliki učenjak: "Zemlja lahko eksplodira. Lahko se zadene s katerim izmed planetov. In vendar obstaja že toliko časa. Vsaka stvar se vrača k svojemu izvoru."

Dreiser proti političnim deportacijam

Washington. — Ameriški pisatelj Theodore Dreiser se je obrnil na predsednika Hooverja v interesu političnih izgnancev. V pismu na njega apelira, naj vlada spremeni administrativne smernice naseljenjskega zakona vsaj toliko, da ne bo pošiljala političnih deportirancev v države, kjer jih čaka stroga kazens ali pa smrt.

Deportacije naravnost

Washington, D. C. — Na vsake tri osebe, ki dobi dovoljenje za vstop v Združene države, je pet drugih deportiranih, v njihove rojstne dežele. To izjavo je podal tajnik zveznega delavskega departamenta Doak ter pristavil, da bo vlada nadaljevala s to taktiko

RAZNE ZANIMIVOSTI

Cvetlice, ki plavajo kakor otok

Vrtnarji so vzredili v zadnjih letih cvetlice, n. pr. krizanteme in georgije, ki so jim evetli veliki kakor krožniki. Ti umetni veliki med cveticami so pravi pritlikavci, v primeri z nekimi produkti narave.

Med največje cvetlice v prosti naravi spada znana vodna lilija, ki so ji nadeli ime Victoria Regia. Njena domovina je reka Amazonka, od tam se je razširila po vsem svetu. Goje jo v bazenih, katerih voda pa mora imeti vedno do 27 stopinj Celzija. V naravi dosega listi te krasne cvetlice do 2 m v premeru in plavajo kakor otoki na vodi. Veliki so dovolj, da stoje na njih lahko tudi večje vodne ptice. Cveti se večinoma avetlo rožnati in v sredini rumeni, premer jim je do 30 cm.

Med cveticic velikanke spadajo tudi titanovke, ki rastejo na Sumatri. Cveti so jim skoraj 2 m visoki in 1 m široki, znotraj zeleni v notranjosti temno rdeči.

Na Sumatri in tam okrog pa rase tudi rastlina, ki je je sam cvet in ta je največji na svetu sploh, imenuje se raflezija in nima ne korenin ne stebel ne listov. Cvetna in listna čaša se ji razvijeta iz semena, ki obloži na kakšnem drevesu ali drugi rastlini. Raflezija je tedaj tiplena zajedavka, ki se preživlja iz sokov drugih rastlin. Barva ji je rdečkasta z rumenimi pegami. Največji primerki merijo v premeru nad 1 m. Cveti razširjajo ogašen duh, ki pa privablja cele roje muh in drugih žuželk, ki skrbijo za razmnožitev te velikanke, s tem da prenašajo njena semena.

Nenavadna oporoka

V New Yorku je nedavno umrl neki Small. Ta človek je bil silno bogat, bil pa je tudi velik čudak. To se je videlo iz njegove oporoke.

Ta mož je namreč v svoji oporoki določil, da smejo iti za njegovim pogrebom samo tisti njegovi dediči, ki se bodo za pogrebom amejali; kdor bi se drljal žalostno ali bi se celo razjokal, izgubi pravico do dedščine. Tisti pa, ki bi bil za pogrebom tako vesel, da bi prekosil v veselju vse druge, naj pa postane edini dedič. Dalje je določil, da ne sme biti na dan njegovega pogreba niti njegova hiša niti cerkev zavita v žalno črtno in namesto zvone nja naj avira godba za pogrebom veselo koračnice. Njegovo raven naj nosi 12 dekile, vse oblečene v avilo zelene barve, ki je barva v panju, vsako od teh deklet pa naj dobi znaten znesek kot prispevek za doto. Za svoje služabnike je naročil moč 124 frakov z zlatimi naklji, vsak frak pa je veljal 200 dolarjev.

Ko so pa polagali truplo v rakev, se je neka 15-letna moževa sorodnica bridko razjokala. Po oporoki pa je s tem izgubila pravico do dedščine. Prišlo je do težbe in sodišče prve stopnje je odločilo, da mora dekle kljub določili oporoke dobiti svoj delež. Višje sodišče pa je to razodbe razveljavilo, češ da oporoka je oporoka in ta je sveta.

Druge čudna oporoka je tale: Kuhar Adam Collin je določil, da se mora njegova oporoka prebrati na glas pred vsemi njegovi

vimi sorodniki in služabniki. To se je tudi zgodilo. Med poslušalci pa je bilo tudi neko 7-letno dekletce, ki se je med branjem komaj vzdrževalo smeja; nji je bila všeč notarjeva laulja, ki je oporoko bral. Ko pa se je penadoma pojavila v sobi še mačka, ki je skočila dekletu na rame, at je dekle zakrohotalo na ves glas. Sorodniki so kar osupnili nad tako nedostojnostjo. Še ne bolj osupnjeni pa so bili, ko je poslušalec povedano naznanil, da je tisto dekletce dedič. V oporoki je stalo namreč zapisano, naj postane glavni in edini dedič vsega premoženja tisti, ki se bo med branjem oporoke na ves glas zamejal.

Kako dolgo vzdrže piloti?

Takoj po iznajdbi letal se je pojavilo tudi vprašanje, kako dolgo more letalec vzdržati pri svojem napornem in nevarnem poklicu. Odgovori na to vprašanje so bili zelo različni, kar ni nič čudnega; mogoče so bile namreč le domneve, praktičnih izkušenj pa še ni bilo — in jih še danes ni, ker je letalstvo še zelo nov in mlad poklic. Spočetka je pač tudi kazalo, da noben letalec ne bo dolgo zdržal tega posla, ker preveč utrjuje živce, toda današnja tehnika je iznašla za letalce že toliko olajšav, da letalstvo dandanes nikakor ni več tako težaven in naporen poklic kakor je bilo od kraja.

Kako zelo se menja odgovori na zgorajšnje vprašanje, dokazuje dejstvo, da so amatrili še pred 10—15 leti 35-letne pilote, zlasti vojaške, za "mrtve"; danes pa leta še na stotine nekdanjih vojaških letalcev veselo po zraku, čeprav so že nad 40 let stari.

Neki francoski športni list pa je pozval najuglednejše francoske letalce, naj odgovore na to kličljivo vprašanje. Odgovori letalcev Thoreta, Flota, Corrala in Augerja so si precej podobni: vsi ti letalci so mnenja, da danes za letanje ni več nobene starostne meje. Fasman, ki je danes star že 55 let, trdi, da star človek prav tako lahko obvladuje letalo kakor mladenič. On sam leta danes prav tako kakor je letal pred 20 leti. Glavna stvar pri letanju je mir, pamet in izkustvo, — vse to pa imajo starejši ljudje v še večji meri kakor mladeniči.

Letalec Auger pa se je oprijel letalstva šele med vojno, ko je bil že 38 let star. Med vojno se je izkazal kot enega najboljših francoskih vojni letalcev. Tudi on zanika, da bi mogla starost posebno vplivati na kakovost pilota, najmanj na njegovo zanesljivost.

Vsi letalci so pa mnenja, da mora pilot živeti zelo solidno, če si hoče ohraniti svojo moč in sposobnost.

Beljakovine iz premoga

Dr. Clund, profesor v Dortmundu, je s poročili, da se mu je posrečilo po desetletnem delu pridobivati beljakovine po sintetičnem potu iz premoga. Ta izum bi imel nedogledne posledice za našo prehrano, ki so ji beljakovine osnovni del, pa tudi za rešitev uganke življenja. Že dolgo se si kemiki prizadevali pridobivati beljakovine na umeten način, imeli pa so silno dosti posla z njimi, da so določili njih sestavine in količino teh sestavin v beljakovinskih snovi. Profesor Emil Fischer je potem izdelal umetne prve, primitivne beljakovine. Po ventu iz Dortmundu se zdi, da je sedaj prof. Clund našel način za pridolovanje višjih beljakovin.

Unija protestira proti aretaciji Myerscougha

New York. — American Civil Liberties unija se je obrnila na governorja Pinehota v zadevi aretacije Myerscougha, ki je bil pred koronerjevo poroto spoznan krivim umora druge vrste. Na njega apelira, da porabi svoj vpliv, da oblasti prenehajo s aretacijami oseb radi tega, ker vodijo stavko in jih pod pretevezami mečejo v zapor. Governor najbrž nima moči, da bi posegel v kazensko postopanje, lahko pa porabi svoj vpliv, da oblasti ne izrabljajo zakona proti delavcem, je rečeno v pismu.

—Federalized Pictures.

Iz stavke rudarjev v Pennsylvaniji. Ko so stavkarji uprizorili gladiolni pohod po ulicah Pittsburgha, je bila mobilizirana vsa mestna policija, oborožena s strojnimi in bombami za soljenje. Toda napadov ni bilo in pohod se je zaključil mirno.

TATOVNI ČESENJ UBILI POSESTNIKA

Ubili so 32-letnega posestnika Leopolda Podržaja na Orliah

V noči od nedelje na ponedeljek je obo osem fantov iz okolice Orlov kraši čelnje. Ta

Lidijsa Seifulina:

VIRINEJA

Za Prosveto prevedel Milo Klopčič

Čakal je svojega dopusta. Svojo strast pa je usmeril v svoje delo. Castihlepnost je imel za nekaj odličnega in svojo kariero je lepo začel. To je bila šele druga njegova gradnja, in že je bil vodja progovnega odseka. Vojna jih je sicer okradla delovnih moči in sredstev. Navzlic temu so se dela že bližala koncu. Nobenega razloga pa ni bilo, da bi pohlitel in se vrnil v mesto. Poslal bi ga pač v vojno. Nesametenost in ljubezenskih zadevah je imel za nečedno razuzdanost. Tudi prej se mu je ob pogledu na ženske zašelenega obraza razpallila v njegov strast. Pa jo je kmalu zatrl. Sele zdaj, v tej njegovi enaintrideseti pomladi je še pred srečanjem z Virinejo zahrepenel po sebi primerni in podzavestno zašeleni ženski. Poslednje pismo njej, ki je živela v mestu, je napisal nekam izredno čustveno. Samota in okoliščina sta po svoje vplivali nanj. Obdana od gridev, ki jih je zdaj razstreljevanje prvič izrgalo iz njihovega miru, je ležala neizrabljena, bujno plodna stepla. Že vse večne čase je zemlja, čakajoča oploditve, dihala iz polnih prsi hrepenenje po ljubezni. Živina in ljudje, vsa živa bitja so živela tu v modri zvestobi do večnega zakona življenja: roditi in živeti zato, da rode. Da delijo plod zemlji in lastnemu rodu. Zato kri v njem, v mladem in zdravem, ni hrepenenja po strasti, ki je v sebi zaokrožena, ki združuje telo in dušo v eno, po oni strasti, ki poraja življenje. Z nagonom, ki je ostal v človeku od živali, je čutil, da nosi v sebi hrepenenje po enaki strasti tudi Virineja, dasi ni mislil o tem z besedami in se ni niti zavedal, da čuti to. Kratko in malo: videti jo mora čim prej, dihati mora tesno v njeni bližini. Planil je a stopnice in odšel. Dolgo je krožil krog Virineje kočice. Danilo se je že. Celo mladih fantov, ki so morali v vojno in so se pozno v noč potikali po vasi, ni bilo več na cesti. Samo lajš psov je motil tišino te ure. Belkasti, mrzli jutranji mrak je a svojo trezno vsakdanjost pregal njegovo nočno omamo. Naglo se je vrnil domov.

Ponoči pa se je bil nekoliko zanesel. Sicer bi bil lahko videl od ograje Virinejo, kako je zvečer šla lepo spat, kako je dolgo naravnala ležišče za svojo glavo, kako je vstala, gledala skozi okna, ki so bila zastra z nočno temo, in kako je nemirna stopala po sobi sem ter tja.

Stara na peči je jezno stokala. Godrnjala je s topim glasom:

"Kaj rogovorila po sobi? Kdor ne more spati, ima grešno dušo. Vasjka spi, ti pa ga motiš. Sprehodi se vendar po pomladanskih travnikih. Če bi imela kaj vesti, bi prizanesla svojim starim kostem. Mfiri hočejo! A komaj zatistem eno oko, že cepeta in se plazijo! Kakor si prišla pokvarjena na svet, tako se tudi v vsem razlikuješ od vseh drugih ljudi. Bi rada na potep, bi rada na cesto? Daj, kar pojdi! Saj je stara stvar: Neporočena, vsakemu babjku žena!"

Virineja je odgovorila polglasno:

"Ne čenčaj, starka! Če me do dna duše opljuješ, veselja ne boš imela s tem. Pazi se, za zmerom pobegnem od tod, pa se bom klatila po cesti."

"Ho, ti pač misliš, da me boš prestrašila s tem? Ponašaj se, kakor da bi bila prava od svatov sanjnjena, zašelenja snaha. Saj si se sama zatekla pred naša vrata kot palca, ki se gonil. Mogoče si se poprej potikala pred drugimi vrati..."

Virineja je molčala. Tiho se je skrčila na svoji postelji. Toda staro so njene misli razburile. Ta ničvredna starovernica ni prinesla v hišo ne bogastvo ne časti. Samo greh in sramoto. Antip do danes ne more pozabiti, kako so mu pomazali vrata s smolo zaradi njegove nečakinja. Kjer je mogel, je škodoval Vasjki in mu odžiral zaslužek. Vasjka je bil mizar, pleskar in pekar obenem, a v vsem je imel smolo. Njega si je starka izprošila od Boga kot edinega sina od vseh otrok, kar jih je rodila. Tri je ubil Bog skoro isto uro z neko vratno boleznijo. Četrtemu pa je nameril, da ga je požrla svinja, ko je bila mati zaradi dela dalj časa doma. Vasjko je izrgala iz krepelj smrti ter ga potem rešila pred božjim ardom. Zato je bil kot prišle na materinem arcu. Nikomur, niti sebi ni dovolila, da bi se ga doteknila nepravilno. Brez tožb mu je oprostil, da ni maral ostati pri svojem kmečkem poklicu, ko je dorastel, marveč je odšel v mesto. Tudi tega mu ni očitala, da je v mestu zaslužil samo en par mestnih čevljev, telovnik in pozlačeno žepno uro. Sama je živela svoje bedno življenje v žalostni koči do njegovega prvega povratka iz mesta. Radost, da je živela on, ki je molila zanj in ga negovala, je legla preko njenih oči kot pajčolan. Niti mu ni očitala njegovega bolnega obraza, niti se ni pritoževala, da malo zasluži. Da je služila zanj kruh, se je trudila kot babica, kot spretna pogrebica: in zagovarjala je zobobol. Zivela sta in si našla zaslužek. Čast in hvala ti zato, gospod Bog, usmiljeni naš sodnik! Odkar pa se je Virka obesila fantu na grbo, ni bilo starki več strpeti. Virka jo je pahnila v greh, ki ga z molitvijo ne izbrisi. Virineja ji ni povedala takoj, da sta z Vasilijem že tri leta živela kar tako, ne da bi pazila na božjo zapoved. Vesela, da je prišel sin, je blagoslovila Virinejo a sveto podobo kot pošteno, primoženo hčer. Zdal jo je v srečo bolelo. Botra je raznesla po vasi:

"Babica Mokejha je sprejela priležnico svojega sina a sveto podobo. To se ji krohočejo zdaj! Če se še tako križa, popravi tega ne bo nikoli!"

Če bi bila Virka pri tej šaramoti vsaj krotka in udana. Pa ni bila, nikoli se ni udala. Vasjko je uničila. Taka jeza bi uničila še človeka dvakrat močnejši živi. Zato se je prepričala z Bogom, klicala njegovo jezo na družino, zakaj križala se ni nikoli več. Stara jo je še zmerjala in ji hotela viliti strahu. Virka pa je odgovarjala s smehljajem, kot bi šlo za doviti.

"Vaš bog je bog pravovernih, on mi ne bi nalagal križa."

Starka je prišlačkvala se v spanju težkemu dihanju svojega sina in si predstavljala zdravo Virinejo, ki je ležala poleg njega — in pekoča jeza ji je polnila srce. "Ona ni prava kmetica," je mislila. "Precej se vidi, da se rada potepa. Saj je zdrava, manjka pa ji mirna zalitost, kakršno imajo kmetice. Videti je še dekle a svojim jedrim telesom in še nevelim obrazom."

Še bolj se je starka premetavala po svojem ležišču. Z glasom, ki je škripal od jeze, je začela znova:

"Brezbožnemu telesu Bog tudi plodu ne da. Že štiri leta živiš z Vasjko... Koliko časa si se negovala z drugimi, ne vem, z njim pa živiš že četrto leto. In vendar še nisi nikoli rodila, še do danes hodiš a praznim trebuhom po svetu."

(Dolje prihodnjik.)

S svojimi pilimi prejemki pa je jaz ne morem vzdrževati in onih dragih krajih med Triglavom in Stolom, kjer bi uživala podoba raja. Ko bi jo mikalo v paradiž, bi se morala poprej posloviti iz te sozne doline! No, ta čas sem bil kontrolor, biljeter v gledališču. Čez dan nobenega posla. Z biciklom sem se vozil na Bled in tam zajel gorehkega zraka v pnevmatiko, ona pa ga je sesljala in okrevala..."

"Ej, vi ste navihane in komedijant. Niste zastoj v gledališču!... Natakariča še pol litra."

"Kaj si hočete, gospod, saj je vse v en kup, oziroma dobra volja je še več vredna. Če se človek malo ponorčuje. Ozdravela pa je le."

"No, zdaj ste brčkone zadovoljni s svojim nadziralstvom v Talijinem hramu, ka-li?"

"Ej, znate, ljubi prijatelj, tudi tam so se me hitro naveličali. Človek iz Sv. Lenarta ima vedno smolo. Zmeraj nam kje kaj manjka; naša odeja je prekratka: če si pokrijemo ramo, te pa v pete zebe."

Sosedje nam niso kar tako natvezli neko gismo. Pripoveduje jo namreč o nas tole. Kadar je v Sv. Lenartu cerkveno opravilo vro romarji iz sosake trumoma tjakaj. Lenarčan pa jim reko: "Oje, tako zarana se oglašate. Saj nismo še skuhali, priti morate pač pozneje." Drugikrat se prikažejo sveda dosti kasneje. Teda pa jim zabrusijo Lenarčan: "Mar niste mogli malo prej pritresti semkaj svojih praznih trebuho? Zdal smo že vse posnažili, z ničimer vam ne moremo več postreči!" No, vidite!"

"Tega ne bi bil verjel, da je v vašem okolišču tako malo podjetnosti, opozorim sobesednika, 'saj na splošno velja vaša dežela za delavno in dobrostorno.'"

"Izjeme so povsod", ugovarja Huan Miseria. Še ena se mi sili na um, ki te... Neki Lenarčan je v Kozaričah kupil kozo in jo v mesečini na povodec vlekel proti domu. Na polji pota mu dogori čedra. Obstane, da si prižge novo naplako. Ker pa je burjica brila naravnost od Sv. Lenarta in mu sapanila v nos, se je zasakal in si pripalil tobak. Ko je čvrsto gorelo, jame močan iznova stopati, in sicer kar naprej, ne oziraje se na deano ne na levo. Meketulji ni preostalo drugega, kakor da se tudi zaokrene in v kratko drobni za gospodarjem. In res, pokoli polnoči pristopica z živalco v Kozaričah, kjer je popoldne naredil kupčijo... Zdal pa imate Lenarčane žive pred seboj!"

Ker me je že zgaga pekla, sem poravnal zapitek in odšla sva.

E. E. Kisch:

Monte Carlo

Drveč reporter pripoveduje o personalu Kazine, igralnice v Monte Carlu, kjer se shajajo na kratke trenutke sreče in obupa bogataši, pustolovci, lovci sreče in zlati iz Evrope in iz vsega civiliziranega sveta.

Rad bi povedal nekaj o uslužbenih kazine, ki tvorijo skoraj vse prebivalstvo Monte Carla, celih 3238 ljudi, pisarniških moči, gledaliških delavcev, glasbenikov, slug, čuvajev in vrtnarjev, izmed katerih zasluži večina komaj do 600 frankov na mesec.

Uradniki igralnice morajo študirati po en semester na šoli za croupierje, ki imajo svoje prostore v palači kina Capitol — že na francoskem ozemlju. Tam se vadijo mešati karte, vrteti ruleto, vhiteti slonokoščene kroglice, metati dobrote in kasirati izgube. Vrh tega se mora izkazati učenec za spretnega računarja na pamet, da lahko potem služi v igralnici. Tu dela potem najprej kot vajenec, nato ga namestijo začasnno in nazadnje za eno sezono ali za eno leto. V službi iger je pester personal: direktorji, odbor, trije podpravnatelji, sedem generalnih inšpektorjev, trije sekretarji, petnajst šefov partij, devetintrideset šefov mis, štiri-deset podšefov in 430 croupierjev.

Pri vsaki mizi delata po dva posada, v vsakem je po devet ljudi: šef partije, podšef, 6 croupierjev in en namestnik, ki zastopa ostale enega za drugim, ko imajo po 20 minut odmor. Ravnanstvo zahteva od osebo sposobnost neizbežne miselne koncentracije, zmoglost mirne prijaznosti in potrpljenja tudi v največjem dirandaju razjarjenih strasti in pa poštenost, ki lahko

odeleva vsem izkušnjam — saj bi nepoštenost vendar šla na račun kazine. Tako delajo ti ljudje, zagvozdani v gnečo igralcev, po štiri ure v dušnem ozračju in se po starih urah odmora vedno iznova dajejo prijeti ob kolo. Razume se, da igrajo tudi ob nedeljah kakor čez teden, od desetih zjutraj brez odmora opoldne pa do polnoči ali do dveh. Vsak uradnik ima po en dan v tednu prost.

Osojbe pri mizi pa še daleč niso vsi uslužbeni, kar jih je v dvorani. V obšitih dokolenkah in belih nogavicah hodijo sluge okrog in nepretrgoma praznijo pekeljake. Drugi, v dolgih neobitih hlačah, neprestano pometajo tla, ki se vedno iznova pokrivajo s papirčki in ob 6. zvečer gredo okrog in v slepih oknih na galerijah prižigajo petrolejke, da ne bi v slučaju, ko bi nenadoma odkrila električna luč nastala panika v prostoru, v kateri bi se utegnili pobiti nekaj sto ljudi ali pa bi celo, kar bi bilo še huje, izgini zastavljeni denar. Poleg tega postopajo po dverani inšpektorji in še sto drugih spijalcev, mož in žena, ki se deloma udeležujejo tudi iger. Zdravniška soba je pripravljena vsak čas.

Ob vhodu v dvorano stojita dva "fizionomista"; njuna naloga je, da si obraz vsakega gosta vtisne v spomin, za vsakogar morata vedeti, kedar poteče njegova vstopnica, vsak hip morata prepoznati, ali se ne skuša kdo vtihtapiti s tujo vstopnico, preprečiti morata v vsakem slučaju, da se ne bi vrnil kdo pod napačnim imenom, ki mu je bil vstop prepovedan ali ki je že kdaj prejel "viaticum", denar za odhod, ko je zaigral zadnje pare svojeje premoženja.

O spominu fizionomistov se pripoveduje čudovite stvari. Eden izmed njih nekoč francoskega finančnega ministra Klotza ni pustil v dvorano, ker je bil ta pred tridesetimi leti prejel od kazine popotnico. Ta nezgoda je vzbujala tedaj mnogo zgražanja toda kakega pol leta po tistem je bil Klotz zaradi nekih velikih, nedostojni zapleten in sodne preiskave in tako se je izkazalo, da je bil fizionomist v Monte Carlu bolj bister pameti in oči kakor pa francoska republika, ki je šla Klotzu zaupati svoje finanče.

Operni pevec Šaljapin se je nekoč a temi fizionomisti srečal na tako hrupen način, da so se tresli zidovi in da je svetovni tisk posebej zabeležil to ponovno pa nenavadno demonstracijo njegovega glasu. Šaljapin je bil tedaj nameščenec kazine, angažiran je bil na operi v Monte Carlu, kakor mnogo drugih slavnih pevcev in dirigentov. Predstave v Monte Carlu so že od nekdaj privabljale bogate gurmane umetnosti, kakor jih privabljajo še sedaj. Oder se nahaja v kazini in v odmorih, ki trajajo po eno uro, prihaja banka na svoj račun. Med dvema dejanjema kakor opere zaigra lahko človek nekaj tisočev frankov ali pa jih pri-

igra in postane igralec, stopen gost. Kazina je celo nasproti komponistoma Massenetu in Berliozu izpricala svojo hvalečnost za njuno sodelovanje pri lovu stalnih odjemalcev in jima postavila spomenika iz marmorja. Honorarji pevcev so visoki, toda kazina nima mnogo izgube pri tem kar po navadi na odru prilgrajo to potem po navadi zaigrajo pri ruleti. Tako tudi Šaljapin. Pa je nekega dne zaprosil direktorja naj mu več ne dovolijo vstopa v igralnico. Pozvonili so fizionomistom in dogovor je bil zapečaten. Nekaj dni po tistem pa je prišlo do scene ob vhodu, malo da se nista stepla pevec in fizionomist. Šaljapin po tem prizoru ni maral več na oder, predstava, ki bi se je naj bil udeležil sam belgijski kralj, je bila odpovedana. Reklame, reklame! In zaradi reklame se je moral Šaljapin nazadnje slovesno opravičiti pri fizionomistu, ki ga je bil skoraj pretepel.

Včasih igrajo pri 25 ruletah in pri 7 mizah a trente-quarante obenem, da o baccaratu niti ne govorim. Za vsako mizo sedi po 30 ljudi in čez 100 jih v dveh treh strnjnih vrstah stoji za

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30, 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravčasno, da vam lista ne ustevalo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so val društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.30 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za celo leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravišтво "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

njimi, po 400.000 vstopnic izata vija kazina vsako leto, med njimi tudi sezijeke in letne vstopnice, katerih imetniki prihajajo vsak dan, dokler imajo kaj za loge.

Zrak v kazini je slab, tako zimi, ko centralna kurjava čemero pregreva dvorane, kakor po leti, ko se tropična vročina kvasi a cigaretnim dimom, smradom petrolejskih svetilk a izparinami igrajočega človestva. Pa tudi to gre samo banki v račun: kajti banka je prav za prav stroj, njej ne more do življenja gneča in smrad, igralec, njen asprotnik, pa izgubi v njih živ in zrak in vrže naposed na en število vse, kar ima.

ZA POTOVANJE

Iz dopisovanja je razvidno, da v prihodnjih mesecih odpotujejo stari kraj precej rojakov, ki so pomlad in poletje zastoj pričakovati boljših časov in—dela. Tem bo sebo dobrodošlo znanje cen retar kart, ki stopi zopet v veljavo a avgustom. Tem, kakor tudi vsem drugim našim potnikom nudimo sledeče najboljše parnike:

23. jul. — Bremen na Bremen
29. " — Aquitania na Cherbourg
30. " — Valerian na Trst
31. " — Majestic na Cherbourg
1. avg. — Skupno potovanje na Ille France po znanih cest a retar-karte.
1. " — Lovethan na Cherbourg
5. " — Berenaria na Cherbourg
8. " — Europa na Bremen
11. " — Chevalad na Hamburg
12. " — Maeritania na Cherbourg
16. " — Paris na Havre
19. " — Aquitania na Cherbourg
19. " — Lovethan na Cherbourg
21. " — Satornia na Trst
21. " — Majestic na Cherbourg
22. " — Bremen na Bremen
27. " — New York na Hamburg
28. " — Ile de France na Havre
2. sep. — Skupno potovanje na Ma retanji. Potnike bo sprejeli prav do Ljubljane a Zagreba a Ekerovič a Cunard Linja. Cene retar kart znane.
2. " — Paris na Havre
8. " — Valerian na Trst
11. " — Ile de France na Havre

Za cene in druga pojasnila se obrnite na

LEO ZAKRAJSEK
Midtown Bank of New York
330-34 Ave., New York, N. Y.

Ali ste se naročili Prosveto Mladinski list avolemu prijatelju ali sorodniku v domovini? To je edini dar trajno vrednosti, ki ga za maj denar lahko pošljete prijatelju v domovino.

Agitirajte za Prosveto!

Piknik! Piknik!

V Little Falls, N. Y., na Stop 44 Herkimer Rd. V nedeljo, dne 26. julija 1931 se vrši piknik pod vodstvom Slovenske godbe in društva M. Pomagaj

Vabljeni ste vsi Slovenci od blizu in daleč, da se udeležite. Izborna postrežba.

Vstopnina 25c za osebo.

Vabl.—ODBOR.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska yabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem j-ciku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila žaje rodstvo Tiskarna. Cene umerne, unijeke delo prvj vrste.

Čisto in izkušnje za vsakega

S. N. P. J. PRINTERY

2657-58 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTМЕНA FOJASNILA

V. Sila:

Juan Miseria

Tupatam rad posetim zanikrno beznico, da spoznam preproste državljane, njih težnje in težave, njih življensko, neposrednost. Omikancem se na splošno zdi vsaka reč premenljivostna, da bi izražali svoje mnenje o njej. Človek iz nižjih slojev pa ni razklada z vneemo razne neznanosti, pri čemer se iznebi neredkokdaj prav izvrlnih domislic.

Tako sem neki večer zamakal in zamikal — alkohol spravi človeka v evforijo, v zamaknjeno ali zamik — zamakal sem se torej z vinskim loščem pri "Figorem peresu". Večina omizja je skoraj vstala, ker je slednjega gosta doma čakala boljša polovica a večerjo. Ostal je samo razborni in zgovorni, a za čudo leni Ivan Miserit, begunec od tam preko. Rodil se je pri Sv. Lenartu, kjer baje slehernega občana "lenost jake". Ko je tudi moj družnik izpraznil svojo merico, sem ga hrabil:

"Saj menda poročete repete?"

"Ej, ne, gospod. Veste brez službe sem. Brez cvenka in plenka..."

No, pa svrnite s menoj kozareček ali dva, ki nam korajžo da!"

Naročil sem skupaj pol litra in hitro se mu je razvneli gibki jegječ. Homer ni brez preudarke nekeje nazval božjo kapljico: lyaios, razbibrja. Ivan Miserit,

ali kakor ga je v šali po špansko krtul njegov rojak romanopisec. Huan Miseria, t. j. Janes Negrode, mi je pričel razpredati svoja doživlja. Kratka postaja njegove zemeljake poti bi smela nositi naziv: Vrtar v borzi.

Neko delevno popoldne ždi Miseria v sprejemnici in puši svojo "rženko", alično krivi turški sabljji. Po hodnikih, dvorani in vseh sobah groze odločne tablice: "Kaditi je prepovedano." Prav po orientalsko zasleduje naš Cerber modrikaste kolobarce dima po zraku. Za spremembo pa vzame semitertja "na muho" kako črno krilatico na svoji misli, jo v drznem namahu ulovi v pest, ji odtrga kreljut in pahne okrajni stvar v pljuvalnik, kjer uboga bručela obupno pokušava svoje plavalno umetnost. Izsa svojega zadnjega stradeša si je Huan Miseria v borzni službi znatno opomogel. Videti je mladikav in prengvjen skoro bi rekel: prevoronočljen.

Izenadke pa zinejo vrata in v sprejemnici stoji okrogličen, temnopolt gospod s trdim klobukom v deancil in s torbico v levi.

"Pisarna novega ravnatelja prosim!"

Miseria se je v borzi navadil spekulirati, zato skuša uveljaviti svoj polotaj. Pri tem mu ta ali ona stranka atiane kak približek v dan. Nabere torej obraz z strogo uradni gube ter veli:

"Izvolite napisati svoje ime in

imek pa vzrok za poset!"

Dollec ugodi. Miseria pregleda ter oblastno:

"Novega direktorja še ni. Ali imate s njim zmenek, dogovorjen sestanek?"

Gospod molči. Miseria pa pokroviteljsko:

"A mislite, bladi gospodine, da vas bo sprejel brez domenka!" in se porogljivo hahlja, žveka je viršinko v ustnem kotu.

"Novi direktor, veste, sem jaz!"

Miserit osupne, ostrmi, ostolbeni nalik Lotovi šeni. Naj vam li posebej navedem, da je isti dan doslužil v borzi? Novi ravnatelj ga je z mesta odlovil. V brkitem spominu mu prikljeta dve slani solzi na oči. Jaz pa mu nalivam ručice, ki kaže človeku svet v rožnati luči. Solze so presahnille, opojna tekočina jih je potegnila se seboj. Toda morebiti "pekoče padajo v srce", kakor poje naš goriški slavček, Simon Gregorič.

"Sila se mi je storila, gospod Sila", prekine po daljšem odmoru molk.

"Veste mnogo hudega sem postrl po tistem dnevu. Največja zadržga pa me je postila, ke je moja žena ležala na smrtni postelji..."

"Ne zamerite, še včeraj sem jo srečal zdravo in rdečo!"

"Kajpada, zdravnik je rekel: Samo rojstni zrak bi vas utegnil... Moja Minka je Blejka, znate. Ali svojcev nima več ondi.